

καὶ κτήνη ἐν ὁμονοίᾳ διεμοιράζοντο τὸ ὕγρον καὶ σκληρὸν ἔδαφος τῆς καλύβης. Τοιαῦται κατοικίαι πλείονες ἀπετέλουν τὰ χωρία, διότι πόλεις τότε ἀκόμη δὲν θὰ ὑπῆρχον, ὁσάκις δὲ ξένος τις ὁδοιπορῶν ἐπλησίαζεν εἰς τι τοιοῦτο χωρίον, βεβαίως θὰ εὕρισκετο ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἐὰν τῷ ὄντι εἶχεν ἐνώπιόν του κατοικίας ἀνθρώπων ἢ μόνον ἀριθμὸν τινα γηλόφων μικρῶν. Πόσον χρόνον καὶ ἕως πότε κατῴκουν οἱ Ἕλληνες ἐν τοιαύταις καλύβαις, οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ· πιθανὸν μόνον εἶναι, ὅτι τὰ ὑπόγεια ἐκεῖνα οἰκήματα ἦσαν ἐν χρήσει μᾶλλον, ἐν ὅσῳ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς διέτριβεν ἀκόμη εἰς βορειότερα μέρη, ὅπου τὰ φύχη εἶναι μεγαλείτερα, αἱ δὲ βροχαὶ καὶ αἱ χιόνες ἀφθονώτεραι. Ἀφοῦ ὅμως κατῆλθον εἰς τὴν νῦν Ἑλλάδα, ἐνωρὶς θὰ ἤρχισαν νὰ κατασκευάζωσιν οἰκίας εὐρυχωροτέρας καὶ πρὸ πάντων εὐαερωτέρας· διετήρησαν ὅμως τὸ σχῆμα τῆς παλαιᾶς καλύβης ἐν τοῖς θολωτοῖς τάφοις.

Ὅταν ὅμως κατὰ τὸ τέλος τῆς δευτέρας πρὸ Χριστοῦ χιλιετηρίδος συνέβησαν αἱ μετακινήσεις ἐκεῖναι καὶ μεταναστεύσεις τῶν λαῶν, αἱ γινώσκονται ὑπὸ τὸ ὄνομα Καθόδου τῶν Δωριέων εἰς Πελοπόννησον, τότε ἐπῆλθε, φαίνεται, γενικὴ ἀναστάσις καὶ εἰς ὅλον τὸν βίον ἐν Ἑλλάδι. Αἱ παλαιαὶ μοναρχικαὶ δυναστεῖαι κατελύθησαν, νέαι δὲ πολιτεῖαι ἀνευρέθησαν, ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ὁποίων εὕρισκοντο μὲν ἀκόμη βασιλεῖς, ἀλλ' οἱ βασιλεῖς οὗτοι δὲν εἶχον τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν τῶν προτέρων. Ἐπειτα ἕνεκα τῆς μεταναστεύσεως τῶν Δωριέων καὶ ἄλλων φυλῶν καὶ ἕνεκα τῶν ἐκ τούτων προελθόντων πολλῶν καὶ μακροχρόνιων πολέμων, πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ ἔθνους εἶχον ἐξαντληθῆ, ὁ πλοῦτος τῆς χώρας εἶχε καταστραφῆ καὶ αἱ τέχναι ἐντελὲς παραμεληθῇ. Μῆτε βασιλεῖς λοιπὸν μῆτε ἰδιῶται ἦσαν πλέον εἰς θέσιν νὰ κατασκευάζωσι κτίρια δυνάμενα νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ μεγαλοπρεπῆ λείψανα τῆς προγενεστέρας ἐποχῆς. Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων, ἴσως δὲ καὶ ἕνεκα ἄλλων ἀγνώστων ἡμῖν, οἱ θολωτοὶ τάφοι, οἵτινες πάντοτε εἶναι λίαν δαπανηροί, βαθμηδὸν ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ τύμβων, οἵτινες μόνον ἐξωτερικῶς ῥοιιάζουσι πρὸς τοὺς θολωτούς, διότι καὶ αὐτοὶ καὶ ἐκεῖνοι ἔχουσι τὸ σχῆμα λόφου. Εἰς τὴν ὁμηρικὴν ἐποχὴν μόνον οἱ τύμβοι ἦσαν, ὡς φαίνεται, ἐν χρήσει, περιγράφει δὲ ὁ Ὅμηρος ἀκριβέστατα δύο ἢ τρεῖς ἐξ αὐτῶν. Τὰ κεκαυμένα ὀστά τοῦ νεκροῦ κατετίθεντο ἐν τὸς ἀγγείου ἐν λάκκῳ βαθεῖ, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐσχημάτιζον κύκλον διὰ λίθων ἢ καὶ ἐκτιζον ἐνίοτε τειχίον χαμηλὸν κυκλοτερές, ἐντὸς δ' αὐτοῦ τοῦ κύκλου συνεσώρευον ἔπειτα χῶμα καὶ οὕτω ἀπετελεῖτο γήλοφος μέγας ἢ μικρὸς ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τοῦ νεκροῦ.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν τάφων ἐξηκολούθησεν ὅν ἐν χρήσει καὶ καθ' ὅλας τὰς μετὰ ταῦτα ἐποχάς, μόνον ὅτι αἱ διαστάσεις τοῦ τύμβου βραδύτερον περιορίσθησαν, ὁ δὲ ἐκ λίθων κύκλος συνήθως παρελείπετο, τὸ ὄνομα ὅμως ἔμεινεν, ἐλέγοντο δὲ πολλάκις τύμβοι καὶ τάφοι μόλις ἐξέχοντες τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΧΡ. ΤΣΟΥΝΤΑΣ.

Ο ΕΜΠΡΗΣΤΗΣ

(Μυθιστορία ἠλ. Βερτέ.—Μετάφρασις Α. Β.)

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Ἵπεραναθὰς διὰ προχείρου κλίμακος τοὺς πρῶτους λίθους, ἠναγκάσθη κατόπιν ν' ἀναρριχηθῇ ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς μεγάλους ἐκείνους ὄγκους, οἵτινες πολλάκις ἀπέιχον ἀλλήλων. Ἦτο δὲ τοσοῦτον εὐσταλὴς καὶ ῥωμαλέος, ὥστε μὲ ὅλην τὴν βαρεῖαν συσκευὴν ἣν ἐφόρει, ἀνέβαινεν ἀπὸ λίθου εἰς λίθον μετὰ θαυμαστῆς ἀληθῶς εὐκολίας. Κάτω εἶχε διακοπῇ πᾶσα ἐργασία, καὶ πάντες ἐσίγων, ἀτενίζοντες ἐπὶ τὸν τολμηρὸν νέον καὶ ἀσθμαίνοντες ἐξ ἀγωνίας.

Ἄλλ' ἐκεῖνος ἐξηκολούθει τὸ ἔργον του, οὐδ' ἐφαίνετο ἀναλογιζόμενος τὴν ἀγωνίαν ἣν προεκαλεῖ. Πολλάκις ἠναγκάσθη νὰ μεταχειρισθῇ τὸ σχοινίον καὶ τὴν ἀρπάγην, ὅπως ὑπερβῇ προσκόμματά τινα, φαινόμενα ἀνυπερέβατα. Πάντοτε δὲ, ὁσάκις ἐνόμιζεν ὅτι δυσκολία τις τὸν ἀνεχαιτίζε, κατῴρθωνε νὰ τὴν ὑπερβῇ. Προῦχῶρει ἀδιακόπως καὶ ἀναβαίνων ὀλονέν, καὶ τοι βραδέως, ἔφθασεν τέλος εἰς τὴν κορυφὴν τῆς οἰκοδομῆς.

Ἀμα ὡς ἐπάτησε τὴν τελευταίαν λιθίνην βαθμίδα, παταγώδεις ἀνευφημίαι καὶ ζητωκραυγαὶ φρενητιώδεις ἐχαιρέτισαν τὴν ἐπιτυχίαν του. Ἄλλ' ἐκεῖνος οὐδ' ἐστράφη καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς θεατὰς διὰ τὴν ἐγκαρδίωσιν ταύτην.

Ἄλλως τε καὶ ὑπελείπετο τὸ κινδυνωδέστερον μέρος τοῦ ἔργου του. Ἐπρεπεν ἤδη, ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν Ἑκτορα Λοβεδύ, νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τοῖχου στενοῦ ἀπότομον ἔχοντος κλίσιν, πλῆθους ἡμικαύστων συντριμμάτων καὶ περιβαλλομένου πολλάκις ὑπὸ πυκνοτάτων στροβίλων καπνοῦ.

Ἐξηγέρθη λοιπὸν καὶ πάλιν ἡ ἀγωνία τῶν θεατῶν καὶ ἡ σιγὴ κατέστη ἔτι βαθυτέρα ἢ πρότερον. Ὁ Νοέλ, ὄρθιος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ οἰκοδομήματος, διεγράφετο ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὅν διέλαμπον ἤδη τὰ φῶτα τῆς πρωῒας.

Μετά τινας στιγμὰς ἀκίνησις, καθ' ἣς πε-

ορισκόπησεν ἴσως τὰς ὑπολειπομένας δυσχερείας, ἐξηπλώθη ἐπὶ τοῦ τοίχου, ὅστις καί τις πολλὰ-χοῦ κατέρρεεν· εἶτα δὲ διὰ μικροῦ πελέκειος ὃν εἶχε συμπεριλάβει ἤρχισε νὰ σκάπτῃ ἐν τῷ τοίχῳ εἶδος τι βαθμίδων, δι' ὧν κατῴρθου νὰ προβαίνει ὑψηλότερον. Ἡ βραδεία καὶ κοπιώ-δης αὐτῇ ἐργασία προὔκάλει ἐνίοτε ἀποκτί-σεις μερῶν τινῶν τοῦ τοίχου, καὶ λίθοι μεγάλοι κατεκρημνίζοντο ἐκατέρωθεν εἰς τὸ βάραθρον. Πολλάκις δὲ καὶ ὁ καπνὸς περιέβαλλε τὸν Νοέλ, καὶ τὸν ἠνάγκαζε νὰ μένῃ πρηνής, κρατούμενος διὰ τῶν χειρῶν ἀπὸ τοῦ τοίχου. Ἀλλ' ἅμα δια-λυομένων τῶν καπνῶν ἀνεφαίνετο πάλιν ὀρ-θούμενος καὶ ἐπνεαλαμβάνων τὸ ἔργον αὐτοῦ μετὰ ζήσεως, ἐπιμονῆς, καὶ περιφρονήσεως τοῦ κινδύνου ἀξίῳ θαυμασμοῦ.

Ἐνῷ δ' ἐκεῖνος εἶπεν ἐπὶ τοῦ κινδυνώδους ἐκείνου ἀετώματος, ὅπου τὸ ἐλάχιστον ὀλίστη-μα ἠδύνατο νὰ φέρῃ θανάσιμον πῶσιν, οἱ δύο τοῦ φίλου τὸν ἐθεώρουν κάτωθεν ἐν αὐξοῦσῃ ἀμηχανίᾳ. Ὁ Γριβὲ ἦτο κάτωχρος· τὸ μέτωπον αὐτοῦ ἔσταζεν ἰδρώτα καὶ ἡ καρδιά του ἐπάλ-λετο βιαίως. Ἐλεγε δὲ καθ' ἑαυτὸν :

— Δὲν ἔκαμα καλὰ νὰ τὸν παρακινήσω. . . Καλλίτερα νᾶμενε ὁ ἄλλος ἐκεῖ ποῦ εἶνε. . . Τώρα, ἂν πέσῃ ὁ κ. Νοέλ, θὰ σταθῶ ἀποκάτω νὰ μὲ πλακώσῃ.

Ὁ Ἰωάννης Ρεβοῦ εἶχε γονυπετήσῃ, ἅμα ὡς ὁ Νοέλ προὔκωρησεν ἐπὶ τῆς κλιτύος, καὶ ἐπι-θύριζε σιγαλῇ τῇ φωνῇ προσευχὴν διακοπτο-μένην ὑπὸ λυγμῶν.

Δὲν ἐτόλμα πλέον νὰ κυττάζῃ ὑψηλά, ὅτε νέα τῶν παρισταμένων κραυγὴ ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ εὐτολμος νέος εἶχε φθάσει εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἀετώματος. Τὸν εἶδε δὲ ἀληθῶς ὁ ἀσπαλακωθήρας, θαρρήσας τέλος ν' ἀναβλέψῃ, ἰστάμενον ἐπὶ τοῦ γείσου ὅπου εὐρίσκετο καὶ ὁ Ἐκτωρ Λοβεδύ.

Ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμησε τὴν φορὰν ταύτην ν' ἀνευφημήσῃ. Πάντες κατενόουν πόσον κρίσιμος ἦτο ἡ θέσις τῶν δύο ἐκείνων ἀνθρώπων, εὐρισκο-μένων ἐπὶ ἐδάφους ὀλίγων ποδῶν, εἰς τρομερὸν ὕψος, ἐν μέσῳ καιόντων συντριμμάτων καὶ πνι-γρῶν καπνῶν, . . . καὶ ἀνέμενον.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν, καθ' ἣν ἕκαστος δευτε-ρόλεπτον ἦτο πολῦτιμον, ὁ Ἐκτωρ καὶ ἐκεῖνος ὅστις ἤρχετο νὰ τὸν σώσῃ, ἔμενον ἀκίνητοι. Ἐφαίνοντο ζωηρῶς συνομιλοῦντες ἄλλ' οὐδὲ ὡς παρεσκευάζοντο εἰς κατὰβασιν. Ὁ χρόνος παρ-ῆρχετο, ἄλλ' ἡ στάσις αὐτῶν δὲν μετεβάλλετο.

Ἡ παράδοξος αὐτὴ ἀδράνεια ἐξέπληξε κατ' ἀρχὰς τοὺς θεατάς, εἶτα δὲ τοὺς ἀνησυχῆσε.

— Μὰ τί κάμνει λοιπὸν ὁ Νοέλ ; εἶπεν ὁ δῆμαρχος. Ἀνέβῃ ἐκεῖ ἐπάνω μὲ τόσους κινδύ-νους μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὸν Ἐκτορα Λοβεδύ :

— Ἴσως, εἶπεν ὁ Περρέν, ἀνεφύῃ καμμία νέα ἀνυπέρβλητος δυσκολία.

— Δὲν εἶνε ἀδύνατον.

Οἱ δύο φίλοι τοῦ Νοέλ, ἐκπλαγέντες· ἐπίσης καὶ ἀνησυχήσαντες, ἀνεκοίνωσαν ταπεινῇ τῇ φωνῇ πρὸς ἀλλήλους τὰς σκέψεις των περὶ τῆς ἀκατακνηότητος ἐκείνης συνομιλίας.

Ἰδοὺ δὲ τί συνέβαινεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου Βλινύ.

Ὁ Ἐκτωρ, καίτοι ἐκλελυμένος τὰς δυνάμεις, δὲν ἐβράδυνε ν' ἀντιληφθῇ τῶν ἀγώνων, οὓς κατέβαλλον ὅπως φθάσωσι μέχρις αὐτοῦ. Καὶ δὲν ἔβλεπεν μὲν ἀπὸ τῆς θέσεώς του τὸν ἐρχό-μενον εἰς σωτηρίαν του, ἤκουεν ὅμως αὐτὸν κο-ρυφοτομοῦντα τὸν τοίχον κ' ἐμάντευεν, ἐκ τοῦ προσεγγίζοντος κρότου, ὅτι προεχώρει ταχέως. Τέλος κύψας νὰ ἰδῇ παρετήρησεν αἴφνης ἐγ-γύς του τὸ γλυκὺ κ' εὐμένες πρόσωπον τοῦ Νοέλ Λετελιέ.

Μόλις δὲ τὸν ἀνεγνώρισεν ὁ Ἐκτωρ κ' ἐξη-λειφθῇ πάραυτα ἡ ἔκφρασις τῆς ἐλπίδος καὶ χαρᾶς, ἥτις ἔλαμπεν ἤδη ἐπὶ τῆς μορφῆς του. Ὡπισθοχώρησεν ἀμέσως, καὶ ἀπέστρεψεν ἀγρίως τὸ πρόσωπον.

Ἀλλ' ὁ Νοέλ δὲν παρετήρησεν ἢ δὲν ἠθέ-λησε νὰ παρατηρήσῃ τὸ ἐχθρικὸν ἐκεῖνο ἦθος.

— Θάρρος ! κύριε Λοβεδύ, εἶπε φιλικῶς, θὰ σὰς βγάλω ἀπὸ τὴν δυσάρεστον αὐτὴν θέσιν.

Ἀποῦ δὲ ἀνέπνευσε μικρὸν, ἔρριψε βλέμμα πλήρες οἴκτου καὶ περιεργείας ἐπὶ τὸν ἀρ-χαῖον ἐχθρόν του.

Ὁ Ἐκτωρ εἶχε ἡλλοιωμένην τὴν μορφήν κ' ἐρυθροὺς τοὺς ὀφθαλμούς· ἡ κόμη του καὶ τὸ γένειόν του ἦσαν ἡμικατ'· τὰ ἐνδύματά του, καταμέλανα, ἐπιπτον εἰς ῥάκη· πολλοὶ δὲ μώ-λωπες ἔστιζον τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπόν του.

Τὸ κτιστὸν ἐκεῖνο γείσωμα ὅπου εἶχε κατα-φύγει, κατὰ τὴν σύμπτωσιν τῆς καπνοδόχης καὶ τοῦ τοίχου, ἦτο τοσοῦτω στενόν, ὥστε ἡ-ναγκάζετο νὰ μένῃ ὀκλαδὸν καθήμενος, ἡ ἐλα-χίστη δὲ ἀπρόσεκτος κίνησις θὰ ἤρκει νὰ τὸν κρημνίσῃ εἰς τὴν ἄβυσσον. Εὐρίσκετο ἐν τούτοις ἀπὸ πολλῶν ἤδη ὥρῶν εἰς τὴν οἰκτρὰν ἐκείνην θέσιν, κ' ἐφαίνετο ἀποβαλὼν τὰς τε δυνάμεις καὶ τὰς ἐλπίδας του.

Ἐνῷ δὲ ὁ Νοέλ παρετήρει ὅ,τι ἠδύνατο νὰ χρησιμοποίησῃ, ἡ θέσις αὐτοῦ δὲν ἦτο ὀλιγώ-τερον ἐπικίνδυνος. Κρατούμενος ἀπὸ τῆς κορυ-φῆς τοῦ τοίχου, ὅπου εἶχεν ἀνασκάψῃ δύο μι-κράς κοιλότητας, ἐστερεῖτο πᾶσαν ἐλευθερίαν ἐνεργείας, ἥς εἶχεν ἀνάγκην κατὰ τὴν περίστα-σιν ἐκείνην. Οὐχ ἦττον μόνον τὸν Ἐκτορα ἐσυλ-λογίζετο.

— Θεέ μου ! κύριε Λοβεδύ, ὑπέλαβε, πῶς ἤλθατε αὐτοῦ ;

— Δὲν ἤξεύρω, ἀπάντησεν ὁ Ἐκτωρ ἀπο-

τόμως. Ἴσως ἀνέβην ἀπὸ τὴν καπνοδόχην..., ὡς καπνοδοχοκαθαριστής. Δὲν εἶνε ἀστείον ; Καπνοδοχοκαθαριστής !

Καὶ διερράγη εἰς ἀπαίσιον γέλωτα.

Ὁ Νοὲλ ὑπέθετεν ὅτι βίαιαι συγκινήσεις εἰχον ταραξεί τὴν διάνοιαν τοῦ ταλαιπώρου νέου, καὶ ἴσως δὲν ἦτο ἄτοπος ἡ ὑπόθεσις αὕτη. Ὑπέλαβεν οὐχ ἦττον προσηνῶς :

— Ἄς εἶνε ! ἀδιάφορον πῶς εἴθε αὐτοῦ· τὸ σπουδαῖον εἶνε νὰ βγῇτε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τοῦτο μόνον συλλογιζομαι. Ἐφερα σχοινία καὶ ἀρπάγας . . . σταθῇτε νὰ ἐτοιμάσω . . .

— Ἀφῆτέ με ἡσυχον, δὲν θέλω τίποτε ἀπὸ σᾶς, διέκοψεν ὁ Ἐκτωρ διὰ φωνῆς πλήρους ὀργῆς καὶ μίσους. Ἐρχεσθ' ἐδῶ νὰ δείξετε τὸν ἡρωϊσμόν σας, μὲ τὸν σκοπὸν ν' ἀνταμειφθῇτε ἀργότερα. Εὐρῆτε ἄλλο μέσον νὰ δείξετε τὴν μεγαλοθυμίαν σας, καὶ τὴν γυμναστικὴν σας. Ἐγὼ προτιμῶ νὰ πῶ εἰς αὐτὴν τὴν κάμινον παρὰ νὰ δεχθῶ τὴν συνδρομὴν σας... Μὴ μὲ πλησιάζετε . . . μὴ μ' ἐγγίζετε . . . Ἄν θέλω νὰ ζήσω, εἶνε μόνον διὰ νὰ σᾶς ἐκδικηθῶ !

Ὁ Νοὲλ ἐπέθετο ἐπὶ μᾶλλον, ὅτι ὁ Ἐκτωρ παρελῆρει, ἀλλ' ἐνέτεινε τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀγαθότητά του.

— Ἐλάτε, κύριε Λοβεδύ, ἀπήντησεν, ἀφήσατε αὐτὰς τὰς ἰδέας. Ὅταν καταβῶμεν κάτω, δὲν θὰ συλλογισθῶ, βεβαιωθῇτε, νὰ σᾶς ἐπιβάλω εὐγνωμοσύνην, καὶ μονομαχοῦμεν, ἂν πάντοτε τὸ ἐπιθυμεῖτε . . . Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀφῆτε νὰ δοκιμάσω νὰ σᾶς σώσω, . . . πρᾶγμα ὅχι πολὺ εὐκολον σᾶς βεβαίω.

— Ὅχι ! ὅχι ! μὴ μὲ ἐγγίζετε, σᾶς τὸ ἀπαγορεύω ! Ὑπέλαβεν ἔτι βιαιότερον ὁ Ἐκτωρ ἂν μ' ἐγγίσετε, θὰ σᾶς ἀρπάσω καὶ θὰ πῶμεν μαζὴ εἰς τὰς φλόγας. . . τοιοῦτοτρόπως θὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀποθνήσκειν ὄμοι.

Ὁ Νοὲλ ἐτρόμαξε τὸ ἀδᾶμαστον ἐκεῖνο μῖσος. Ὁ Λοβεδύ ἐσφάδαζεν ἐπὶ τοῦ στενοῦ γεισώματος, ὡς ἂν ἤθελε νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀπειλήν του.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ λόγος τῆς ἀδρανείας, ἥτις ἐξέπληττε τοὺς θεατάς.

Ὁ Νοὲλ διετέλει ἐν φοβερᾷ ἀμηχανίᾳ· τί νὰ πράξῃ; πῶς νὰ καταβάλῃ τὴν τυφλὴν ἐκείνην ἐπιμονήν; Ν' ἀσκήσῃ βίαν ἦτο ἀδύνατον, διότι ἡ ἐλαχίστη ἀντίστασις ἤθελεν ἐπιφέρει τὴν πτώσιν τῶν δύο ἀντιπάλων. Κατέφυγε καὶ πάλιν εἰς τὴν πειθῶ καὶ τὰς παρακλήσεις, . . . προέβη μέχρις ἱκεσίας· ἀλλ' ὁ Ἐκτωρ ἔμενεν ἄκαμπτος, καὶ ἀπῆντα μόνον διὰ συντόμων καὶ προσβλητικῶν λόγων.

Ἦρχιζεν ἤδη νὰ σκέπτεται, ἂν δὲν θὰ ἡναγκάζετο τέλος νὰ καταβῇ χωρὶς νὰ συντελέσῃ τὸ σωτήριον ἔργον του, ὅτε παρετήρησεν αἰφνίδιον μεταβολὴν τοῦ μετ' αὐτοῦ διαλεγο-

μένου. Ὁ Ἐκτωρ κατέστη ὠχρότερος, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐκλείσθησαν, καὶ ἡ κεφαλὴ του ἐταλαντεύθη ἐπὶ τῶν ὤμων του· τέλος ἀντράπη πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ στηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ ὄγκου τῆς καπνοδόχης, ἔμεινεν ἀκίνητος. Οἱ κόποι καὶ αἱ συγκινήσεις τῆς φλογερᾶς ἐκείνης νυκτὸς εἶχον ἐντελῶς ἐξασθενήσῃ αὐτόν, ἡ δὲ ὀργὴ ἐξήντησεν τέλος τὰς δυνάμεις του. Ἦτο λιπόθυμος.

Ὅτε ὁ Νοὲλ τὸ παρετήρησεν, ἐβεβαιώθη ἐν πρώτοις, ὅτι ὁ Ἐκτωρ δὲν ἠδύνατο νὰ πῆσῃ· εἶτα δὲ, ἀναζητήσας ἐν τῷ θυλακίῳ του τὸ φλασκίον τοῦ Γριβέ, ὑπερπεριεῖχε ῥακὴν, διεννοήθη νὰ σταλάξῃ εἰς τὸ στόμα του ὀλίγας σταγόνας· ἀλλ' εὐθὺς μετέβηκε σκέψιν.

— Τί ἤθελα νὰ κάμω ! διεννόηθη· ἂν ἐπαναλάβῃ τὰς αἰσθήσεις του, δὲν θὰ θελήσῃ πάλιν τὴν βοήθειάν μου. Ἡ θεία πρόνοια μοῦ τὴν ἔστειλε αὐτὴν τὴν λιποθυμίαν. . . τώρα εἰμπορῶ νὰ τὸν σώσω χωρὶς νὰ θέλῃ . . . τὸν μεταχειρίζομαι ὡς δέμα . . . καὶ εἶναι ἀσφαλέστερον.

Κρύψας δὲ πάλιν τὸ φλασκίον του, ἐξετύλιξε τὸ περὶ τὸ σῶμά του σχοινίον καὶ παρεσκευάσθη πρὸς τὸ δυσχερές ἔργον.

Ὁ τοῖχος τῆς καπνοδόχου εἶχεν ἐξωτερικῶς, ὡς πολλαχοῦ συμβαίνει, ῥάβδους σιδηρᾶς, ἐμπεπηγμένας πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ καθαρισμοῦ τῆς, δι' αὐτῶν δὲ βεβαίως εἶχε καταβῇ ὁ Ἐκτωρ ἐπὶ τῆς στέγης. Ὁ Νοὲλ ἐβεβαιώθη ἂν ἦσαν ἱκανῶς στερεαί, εἶτα δὲ τυλίξας τὸ ἐν ἄκρον τοῦ χονδρῶν τοῦ σχοινίου περίξ τινῶν ἐξ αὐτῶν, τὸ ἐστερέωσεν οὕτως ὥστε νὰ κρατήσῃ ἀκινδύνως μέγα βάρος.

Τότε δὲ ἡσχολήθη περὶ τὸν Ἐκτορα. Λαβὼν σχοινίον λεπτόν, τοῦ ἔδесе προσεκτικῶς χεῖρας καὶ πόδας, ἵνα μὴ τυχὸν κινηθῇ, ἂν ἀνέκτα τὰς αἰσθήσεις του, καὶ παραλύσῃ δι' ἁτάκτων κινήσεων τὴν ἐνέργειάν του. Εἶτα δὲ ἔδесе τὸ χονδρὸν σχοινίον ὑπὸ τὰς μασχάλας του, οὕτως ὥστε καταφερόμενος ὁ ταλαίπωρος Ἐκτωρ νὰ ἔχῃ πάντοτε κάτω τοὺς πόδας.

Ἐπρόκειτο τώρα νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ὀλισθήσῃ κάτω τοῦ τοίχου ἐκείνου τοῦ ἔχοντος ὀγδοήκοντα ποδῶν ὕψος, ἀποφεύγων ἐπικινδύνως προστριβὰς καὶ ἀποτόμους κλονισμούς· τοῦτο δὲ ἦτο τὸ δυσχερέστατον μέρος τοῦ ἔργου. Εὐτυχῶς ἐκ τῆς καταπεσούσης στέγης ὑπελείπετο τεμάχιον δοκοῦ ἐντετειχισμένου, καὶ ὁ Νοὲλ ἐτύλιξε δις περὶ αὐτὴν τὸ φέρον τὸν Ἐκτορα σχοινίον, ἵνα τὴν μεταχειρισθῇ οὕτω ὡς χαλινόν. Ἐγίνετο δὲ πᾶσα κίνησις του τόσον δεξιὰ, ἀνετος καὶ ἀσφαλής, ὥστε μετὰ θάρρους προσέβλεπον αὐτὸν οἱ θεαταί. Περιεπάτει ἐπὶ τοῦ στενοῦ γεισώματος τοσοῦτον ἡσυχῶς καὶ ἀδιαφόρως ὡς ἂν εὕρισκετο ἐπὶ τακτικοῦ ἱκριώματος, ἡ θαυμαστή του δὲ περίνοια προέβλεπε πᾶν ἐμπόδιον καὶ προελάμβανε πάντα κίνδυνον.

Ἐπέστη τέλος ἡ στιγμή. Ὁ Νοὲλ εἶχε νὰ λάβῃ τὸν Ἑκτορὰ εἰς τὰς ἀγκάλας του, νὰ τὸν φέρῃ ὑπεράνω τῆς κορυφῆς τοῦ τοίχου καὶ ν' ἀπολύσῃ σιγὰ τὸ σχοινίον. Ἄν ὁ Ἑκτωρ ἐπ' ἐλάχιστον ἐκινεῖτο κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμήν, κατεκρημνίζοντο ἀμφοτέρω· ἔμενεν ὁμοῦ ἀνάσθητος καὶ ἀδρανὴς ὄγκος.

Μόνον δὲ ὅτε ὁ Νοὲλ, μετὰ λεπτομερεστάτας προφυλάξεις, ὤθησεν αὐτὸν ἔξω τοῦ τοίχου, ἀνεξογόνῃ ὁ Ἑκτωρ. Ὁ κλονισμὸς ἐξήγειρεν ἐν αὐτῷ τὸ ὑπὲρ τῆς ζωῆς ἔμφυτον αἶσθημα· ἔβαλε κραυγὴν ὀξεῖαν, σπαρακτικὴν, πενθίμου κλαγγῆς, εἰς τὴν ἀνταπεκρίθη κάτωθεν ὁ ὑπόκωφος καὶ παρετεταμένος βόμβος τῶν θεατῶν.

Ἄλλ' ὁ Νοὲλ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ βλέπῃ τί συνέβαινε. Μόλις ὁ Ἑκτωρ εἶχε ῥιφθῇ εἰς τὸ κενόν, καὶ ὁ σωτὴρ αὐτοῦ ἔκλινεν ὀπίσω, ἐκτείνων χεῖρας καὶ πόδας ὅπως ἀναστείλῃ τὸ ταχέως ἐκτυλισσόμενον σχοινίον. Ἐχρειάσθη πᾶσαν τῶν σιδηρῶν αὐτοῦ μυῶνων τὴν δύναμιν ὅπως καταστήσῃ ἥρεμον καὶ ὁμαλὴν τὴν κίνησίν του, εὐκόλως δὲ τις ἐννοεῖ πόσον τὸ πρᾶγμα ἦτο δύσκολον, ὅταν ἀναλογισθῇ ὅτι ὁ Νοὲλ ἵστατο ἐπὶ ἐδάφους ὀλίγων μόλις ποδῶν καὶ οὐδὲν εἶχε στήριγμα.

Ὅτε ὁμοῦ τὸ τρίτον περίπου τοῦ σχοινίου ἐξετυλίχθη, ἤρχισε νὰ αἰσθάνεται ὅτι τὸ φορτίον ἀπέβαινε ἀφορήτως βαρὺ. Προσεπάθησε καὶ πάλιν νὰ βραδύνῃ τὴν κίνησίν του, ἀλλ' ἡ στενόχωρος θέσις του παρέλυε πᾶσαν αὐτοῦ προσπάθειαν, καὶ ἤλθε τέλος στιγμή καθ' ἣν τὸ σχοινίον ἐξέφυγε τῶν χειρῶν του, αἵτινες ἦσαν πλήρεις μωλώπων, καὶ τοσοῦτον ἀστραπιαίως ἀνειλίχθη, ὥστ' ἔλεγέ τις ὅτι ἤθελεν ἀνάψῃ. Συγχρόνως δὲ παρατεταμέναι ἠκούσθησαν φωναί, ὡς ἀγγέλλουσαι κίνδυνον.

Ὁ Νοὲλ ἐκ τῆς θέσεώς του ἐξηκολούθει μὴ βλέπων τίποτε· τέλος μετὰ τινα δευτερόλεπτα τὸ σχοινίον ἐκλονίσθη καὶ ἔμεινεν ἀκίνητον· εἶχεν ἀνειλίχθῃ ὁλόκληρον. Αἱ κραυγαὶ τῶν θεατῶν ἠύξισαν, ἀλλ' εἶχον διάφορον τὸν χαρακτήρα.

Τί εἶχε συμβῇ; Ὁ Νοὲλ ἔκυψε τρέμων ὑπὲρ τὴν κορυφὴν τοῦ τοίχου καὶ ἐθεώρησε κάτω. Παρετήρησε δ' εὐχαρίστως, ὅτι, ἐπειδὴ τὸ σχοινίον εὐρέθη βραχὺ, ὁ Ἑκτωρ μωλωπισθεὶς μὲν ὀλίγον ἀλλ' ἀβλαβὴς καὶ σώως ἐκρέματο δώδεκα περίπου πόδας ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους, καὶ ὅτι ἡτοιμάζοντο ἤδη κλίμακες, ὅπως τὸν καταβιβάσωσιν. Εἶχε σωθῇ.

Νέα μετ' ὀλίγον καὶ πάνδημα χειροκροτήματα ἀνῆγγειλαν εἰς αὐτὸν τὸ εὐάρεστον τοῦτο ἀποτέλεσμα. Ἐκτελέσας ὁμοῦ τὴν ἡρωϊκὴν του πρᾶξιν, ἡσθάνθη καὶ αὐτὸς τὰς συνεπειὰς τῶν φοβερῶν του κόπων καὶ βιαίων συγκινήσεων, καὶ κατεκλίθη ἐπὶ τοῦ γείσου ἐκλελυμένος σχεδὸν τὰς δυνάμεις ὅσον καὶ ὁ Λοβεδῦ.

Ἡ ἀδράνειά του αὕτη ἐξήγειρε καὶ πάλιν τοὺς φόβους τῶν πρὸ μικροῦ θαυμαστῶν του· ἀλλὰ τῆς ῥωμαλέας ἐκείνης κράσεως δὲν ἦσαν μακραὶ αἱ ἀδυναμίαι. Μετὰ μικρὸν ἀνεξωγογήθη, καὶ ὀλίγα σταγόνες τῆς φιάλης τοῦ Γριβὲ ἀπέδωκαν αὐτῷ πᾶσάν του τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀταραξίαν.

Δὲν ἔσπευσε ὁμοῦ νὰ ἀποπειραθῇ καὶ αὐτὸς τῆς καταβάσεως, καὶ ἠρέσθη μόνον νὰ καθησυχάσῃ τοὺς θεωμένους. Τέλος δέ, βέβαιος περὶ ἑαυτοῦ, ἐτύλιξε τὰς χεῖράς του διὰ τοῦ μανδηλίου του, ἵνα μὴ σχισθῶσιν ἐκ τῆς τριβῆς, καὶ δράξας τὸ σχοινίον ὥλισθησε κάτω.

Μετὰ τινας στιγμὰς ἦτο ἐν μέσῳ τῶν φίλων του.

Ἐνῷ δὲ ἔκαιτο ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῶν χόρτων, ἐγγὺς τοῦ Ἑκτορος, ὁ Γριβὲ εἶπεν εἰς τὸν ἐκ τῆς χαρᾶς του κλαίοντα ἀσπαλακοθήραν:

— Δὲν σοῦ φαίνεται, Γιάννη, ὅτι ἡμπορῶ ν' ἀναπαύσω τὴν συνείδησίν μου τώρα ποῦ ὁ Κ. Λοβεδῦ δὲν καταλαμβάνει τίποτε; Νὰ τοῦ δώσω καὶ ἐγώ, νὰ εἰποῦμε, δύο, τρεῖς... ἔτσι ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ... Αὐτὸς δὲν θὰ τὸ νοήσῃ, καὶ ἐγὼ ἱκανοποιούμαι...

— Κύτταξε μὴ τὸ κάμης, Γριβέ.

— Γιατί;.. ἐλαφρὰ, ἐλαφρὰ... σοῦ λέγω.

— Θὰ δυσχερестηθῇ ὁ Κ. Νοὲλ.

Ὁ ὁδυστάτης ἐσκέφθη μικρὸν καὶ εἶπε τέλος:

— Ἄν ποτε! μὰ τότε λοιπὸν τότε θὰ τῆς ἔοφλήσω ἐγὼ τῆς ξυλίας μου;

KZ'

Τὸ Πρεσβυτέριον.

Ἡ πυρκαϊὰ τοῦ πύργου καὶ τὰ πρὸ αὐτῆς καὶ τὰ μετ' αὐτὴν δραματικὰ γεγονότα πολλὰς ἡμέρας πολυτρόπως ἐσχολιάζοντο. Ἐπανηγυρίζετο δὲ ἰδίως ἡ γενναϊότης, ἡ τόλμη καὶ ἡ ἀφοσίωσις τοῦ Νοὲλ Λετελιέ, καὶ οἱ ἔπαινοί του ἐφέροντο διὰ τῶν στομάτων. Ὁ δήμαρχος τῆς Βωθραί, καὶ ὁ κυριώτατος τῶν δημοσίων λειτουργῶν τῆς ἐπαρχίας εἶχον συσκεφθῇ ὅπως ἀποστείλωσιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν νέαν αἴτησιν περὶ ἡθικῆς ἀμοιβῆς· ἐγίνετο δὲ λόγος περὶ χρυσοῦ ἀριστείου, περὶ τοῦ βραβείου Μοντυόν, καὶ περὶ παρασῆμων ἔτι. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐπειδὴ τὸ μυστικὸν πάθος τοῦ νέου τεχνίτου πρὸς τὴν δεσποινίδα Δυχαμὲλ εἶχε κοινολογηθῇ, ἄγνωστον παρὰ τίνος, καὶ οὐδεὶς ἀμφέβαλλεν ὅτι καὶ ἡ νεᾶνις τὸ συνεμερίζετο, λόγος ἐγίνετο πολλὺς περὶ τοῦ γάμου των ὡς περὶ προσεχούς γεγονότος. Ἐκτὸς δὲ τινων φθονερῶν πάντες ἐπεδοκίμαζον ἔνωσιν, ἐκ τοιούτων πηγάζουσιν ὠραίων καὶ εὐγενῶν ἀφορμῶν.

Ἄλλ' ἴσως ὅμως ἠπατάτο περὶ τούτου ἡ κοινὴ γνώμη, ὡς πολλάκις συμβαίνει, οὐδ' ἦσαν ἴσως τὰ πράγματα τοσοῦτον προχωρημένα ὅσον ὑπετίθετο. Πολλοὶ εἶχον παρέλθει ἡμέραι ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ Βλινύ, χωρὶς ὁ Νοέλ νὰ λάβῃ τὸ ἐλάχιστον ἐνθυμήσεως δείγμα παρὰ τῶν κυριῶν Δυχαμέλ ἢ καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ συμβολαιογράφου Περρέν. Τίς ὁ λόγος τῆς παραδόξου ταύτης προφυλάξεως; Ὁ Νοέλ ὑπέθεσε τέλος, ὅτι ἀνέμενον τὴν ἐπίσκεψίν του, καὶ ὅτι ἡ ἐπίσκεψις αὕτη ἐπεβάλλετο ὑπὸ τοῦ προσήκοντος. Διὰ τοῦτο δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπεφάσισε, μετὰ πολλοὺς δισταγμούς, νὰ μεταβῇ εἰς τοῦ Περρέν.

Ὅτε παρῆλθε πρὸ τῆς αἰθούσης, ὅπου ἦσαν οἱ γραφεῖς συνηγμένοι, ἐνόμισεν, ὅτι οἱ νέοι ἐκείνοι τὸν ἐθεώρουν μετὰ τινος περιεργείας, καὶ οἴκτου σχεδόν. Ἀποταθεὶς εἰς τινὰ ὑπέρηττον, ἐζήτησε νὰ ἰδῇ τὰς κυρίας Δυχαμέλ, καὶ ὁ ὑπέρητης ἀπῆλθε νὰ τὰς εἰδοποιήσῃ. Ἄλλ' ἐπέστρεψεν οὗτος μετὰ τινὰς στιγμὰς καὶ ἀνήγγειλε στενωχωρούμενος ὅτι αἱ κυρίαι δὲν ἠδύναντο νὰ τὸν δεχθῶσιν. Ὁ Νοέλ ἐζήτησε τὸν συμβολαιογράφον ὃν εἶχε ἰδεῖ ἐν τῷ γραφεῖῳ του παρερχόμενος· ἀλλ' ὁ ὑπέρητης, ἐκπεμφθεὶς πάλιν, ἐπανῆλθε ταχέως λέγων ὅτι ὁ κ. Περρέν εἶχεν ἐξέλθει.

Ὁ Νοέλ, τοσοῦτον γενναῖος ἐνώπιον τοῦ κινδύνου, εἶχεν ἔκτακτον δειλίαν κατὰ τὰς κοινὰς σχέσεις τοῦ βίου καὶ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐπιμείνῃ. Ἐνῶ δὲ κατηφὴς ἀπῆρχετο, διηνοιχθῇ τοῦ γραφείου ἡ θύρα, καὶ ὁ γραφεὺς Μυσσώ, ὅστις εἶχε χρησιμεύσει ὡς μάρτυς του, τῷ εἶπε ταχέως:

— Τὰ πράγματα δὲν πηγαίνουν καλὰ!

Ἐθῆκε δὲ ἀμέσως τὸν δάκτυλον ἐπὶ τὰ χεῖλη του καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖον.

Ὁ Νοέλ ἐπέστρεψε κατάπληκτος οἴκαδε.

— Ἀναμφιβόλως, διενόετο καθ' ὁδόν, ἡ δεσποινὴς Ἀδριανὴ δὲν μ' ἐσυγχώρησε διὰ τὴν ἀντίστασίν μου, ὅταν ἤθελε νὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ μονομαχήσω μὲ τὸν Ἐκτορα Λοβεδύ, καὶ εἶνε ἀκόμη ὠργισμένη ἐναντίον μου... Ἰσως ἔμαθον αἱ κυρίαι αὐταὶ τὰς φήμας αἱ ὅποιαι κυκλοφοροῦν εἰς τὴν πόλιν χωρὶς ἐγὼ διόλου νὰ πταίω, καὶ προσεβλήθη ἡ ὑπερηφάνειά των καὶ θέλουν νὰ μοῦ ἐνθυμίσουν τὴν μεγάλην ἀπόστασιν, ἢ ὅποια μᾶς χωρίζει... Ὡς πρὸς τὸν Περρέν, αὐτὸς ἀντανακλᾷ τὴν δυσμένειαν τῶν πελατῶν του... Αἶ! καιρὸς εἶνε νὰ λάβω μίαν ἀπόφασιν.

Ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ διήγαγε τὴν λοιπὴν ἡμέραν γράφων. Περὶ τὴν ἐσπέραν ἦλθεν ὁ Γριβέ, καὶ συνήχθησαν πάντες ἐν τῷ δωματίῳ ὅπου εἶχε πάλιν καταλάβει τὴν θέσιν του ὁ Ἰωάννης Ρεβού, ἐξηπλωμένους ἔχων τὰς

κνήμας του ἐπὶ κλιντῆρος. Ὁ Νοέλ ἦτο σκεπτικός· ὁ δὲ ὁδοστάτης, ὅστις ἐβλεπε πολὺν κόσμον, ἀφηγήθη τὰ νέα τῆς ἡμέρας.

— Εἶνε βέβαιον τὴν ὥραν, ἔλεγεν, ὅτι ὁ μικρὸς ἐκεῖνος σχινοβάτης ἦτον παιδί τῆς Φακινέτας· ἡ γυναῖκα τοῦ Ἡρακλῆ ἐπῆγε εἰς τὴν ἀνάκρισιν, καὶ εἶπε ὅτι τὸ παιδί δὲν εἶνε ἴδιό της οὔτε τοῦ ἀνδρός της. Τὸ ἴδιό της παιδί εἶχε ἀποθάνει, καὶ αὐτὸ τὸ εἶχαν ἀγοράσει ἀπὸ τοῦς Γύφτους, ποῦ τὸ ἔκλεψαν εἰς μίαν πυρκαϊάν, ἐδῶ κοντὰ εἰς τὴν Βωβραί. Ἡ Φακινέτα ἐνόμιζε τὸ παιδί της χαμένο· μάλιστα ὅμως τὸ εἶδε καὶ τὸ γνώρισε εὐθύς. Τότε τὸ πῆρε καὶ δὲν ἤθελε πλέον νὰ τὸ χωρισθῇ. Ἐπειδὴ δὲ φαίνεται πῶς τὴν Φακινέτα τὴν εἶχε ἀπατήσῃ μιὰ φορὰ αὐτὸς ὁ κ. Λοβεδύ, — ἀξιότιμος ἄνθρωπος καθὼς καὶ ὁ υἱός του — ἦλθον εἰς λόγους χωρὶς ἄλλο καὶ ἡ τρελλὴ διὰ νὰ ἐκδικηθῇ...

— Ὅλ' αὐτὰ ἡμποροῦν νὰ ᾔνε ἀληθινά, εἶπεν ὁ Νοέλ, ὃν ἡ σοβαρότης τῶν ἀποκαλύψεων αὐτῶν εἶχεν ἐξαγάγει τοῦ ρεμβασμοῦ του, καὶ αὐτὰ ποῦ διηγῆσαι, Γριβέ, μοῦ ἐξηγοῦν πολλὰ πράγματα, τὰ ὅποια ὡς τὴν ὥραν μοῦ ἦσαν ἀνεξήγητα... Φαντάσου λοιπόν, ἡ ἴδια ἡ μητέρα νὰ ἔχῃ τὴν γενναϊότητα νὰ κατῇ ζωντανή, καὶ νὰ καύσῃ μαζὴ τὸ παιδί της κ' ἐκεῖνον ποῦ τὴν ἠπάτησε. Εἶνε φρικτόν... Πρέπει δὲ ὁ Κ. Ἐκτορ νὰ ἔμαθε τὴν τελευταίαν στιγμὴν ὅλα αὐτὰ τὰ τρομερὰ πράγματα, διότι, ἀφότου τὸν μετέφεραν εἰς τὸ πρεσβυτέριον τοῦ Βλινύ, εἶνε λέγοντες εἰς τρομερὰν ταραχὴν καὶ πολὺ καταβεβλημένος...

— Καὶ μὴδ' αὐτὰ, εἶπε μνησικακῶν ὁ Γριβέ, ἂν αὐτὸς ὁ ὁμορφονὸς δὲν κατοικοῦσε σὲ σπῖτι τόσον σεβάσμιον, θὰ πῆγαίνα νὰ τοῦ δεῖξω...

— Νὰ τα, διέκοψε πονηρῶς ὁ Ἰωάννης Ρεβού, ὁ Γριβέ συλλογίζεται ἀκόμη τῆς ζυλιαῖς του. Ἄλλ' ἀφοῦ σοῦ λένε, βαρυνέφαλε, ὅτι δὲν φαίνονται πλέον διόλου;

— Καὶ ἡ τιμὴ, Γιάννη; ἀπήντησεν ὁ ὁδοστάτης σκυθρωπός· θαρρεῖς ὅτι ἡ τιμὴ ἐνὸς ἰδιοκτήτου, ἐνὸς ὑπαλλήλου... ἰκανοποιεῖται ἔτσι; Ὅτι πῆρα πρέπει νὰ τὸ δώσω... καὶ θὰ τὸ δώσω γρήγορα ἢ ἄργα.

Ὁ Ἰωάννης ἐγέλασεν εἰρωνικῶς, καὶ ὁ Νοέλ δ' αὐτὸς ἐμειδίασεν. Ὁ ὁδοστάτης ὑπέλαβε, μεταβαλὼν ἥθος.

— Ὅλαις αὐταῖς αἱ βρωμοῖστορίες τοῦ γέρο Λοβεδύ καὶ τοῦ υἱοῦ του εἶνε ἀπόδειξις ὅτι τὰ ζαχαρώματα δὲν βγαίνουν σὲ καλὸ. Τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ πανδρεύῃ κανεὶς τὰ κορίτσια ὅταν εἶνε ἔστον καιρὸ τους καὶ νὰ στέλνῃ ἑς τὸ διάβολο τοὺς ψαλιδοκέρηδες ποῦ τὰ τριγυρίζουν. Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ, νὰ ζεύρετε, πανδρεύω τὴν ἄλλη ἐβδο-

μάδα τὴν κόρη μου τῇ Πετροῦλα μὲ τὸν υἱὸ τοῦ Τριγκάρ, καὶ μοῦδωσες τὸ λόγο σου, Γιάννη, πῶς θὰ χορεύσης ἔς τὸ γάμο.

— Καὶ θὰ τὸ κάμω, Γριβέ, ἂν μ' ἀφήσουν νὰ κρατῶ λιγάκι καὶ τὸ βραδὶ μου.

— Θάλλῃ, ἐλπίζω, καὶ ὁ κύριος Νοέλ;

Ἄλλ' αὐτός, βυθισθεὶς καὶ πάλιν εἰς τὰς σκέψεις του, ἀπήντησεν ἀφηρημένος·

— Δὲν ἤξεύρω, φίλοι μου, ἂν θὰ εἶμαι μετὰ ὁκτὼ ἡμέρας εἰς Βωθραί.

Ὁ Γριβέ καὶ ὁ Ῥεβού ἐταράχθησαν.

— Πῶς, κύριε Νοέλ; ἐφώνησεν ὁ Γιάννης· λέτε νὰ πάτε ταξεῖδι;

Ὁ Νοέλ ἐνευσε καταφατικῶς.

— Δὲν θὰ λείψετε πολὺ;

— Ἴσως διὰ πάντοτε.

Οἱ δύο φίλοι ὠχρίασαν.

— Παναγία μου, τί λέτε; ὑπέλαβεν ὁ ἀσπαλακοθήρας. Γίνεται αὐτό; . . Καὶ ἡμεῖς, τί θὰ γείνωμεν;

— Ἐκτός ἂν πᾶμε μαζή, εἶπεν ὁ Γριβέ.

— Φίλοι μου, ἐξηκολούθησεν ὁ Νοέλ, ἀποστρέφων τὰ βλέμματα· μολονότι σὰς ἀγαπῶ, καὶ ὅλοι εἰς τὴν πόλιν μ' ἀγαποῦν, . . ἔχω λόγους . . ἰδικιτέρους νὰ φύγω γρήγορα ἀπὸ τὴν Βωθραί. Πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ἔλαβον γράμμα ἀπὸ τὸν κ. Ξ., σπουδαῖον βιομήχανον τοῦ Κλαμεσύ, μὲ προτάσεις λαμπράς. Θὰ εἶμαι διευθυντὴς τῶν μηχανῶν, μὲ καλὸν μισθὸν καὶ μερίδιον εἰς τὰ κέρδη, θὰ ἤμ' ἐντελῶς ἀνεξάρτητος, καὶ θὰ κάμω γρήγορα περιουσίαν. Ἐγραψα λοιπὸν πρὸ ὀλίγου εἰς τὸν κύριον Ξ., ὅτι δέχομαι τὰς προτάσεις του, καὶ πρὶν στείλω τὸ γράμμα μου, περιμένω νὰ μάθω θετικῶς, . . Αἶ! προσέθηκε προσποιούμενος εὐθυμίαν, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ λυπηθῇτε σεῖς διὰ τὴν εὐτυχίαν μου, . . ἀφοῦ μ' ἀγαπᾶτε τὸσον πολὺ.

Ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε καὶ αὐτὸς νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του, ἐνῷ ἔκλαιον ἐκεῖνοι.

— Δὲν σοῦ τῶλεγα, Γιάννη, ἐφώνησεν ὁ Γριβέ, ὅτι ὁ κύριος Νοέλ ἔχει λύπη! Τὸν πῆρε ἡ ἀπελπισία καὶ θέλει νὰ φύγῃ!

— Κ' ἐγώ, Γριβέ, εἶπε μετὰ λυγμῶν ὁ ἀσπαλακοθήρας, κάτι τέτοιο ὑπώπτευα . . Ἄν αὐτὸς ὁ γάμος, ποῦ μιλᾷ ὁλος ὁ κόσμος καὶ χάλασε τόρα, φαίνεται, πήγαине καλὰ, θαρρεῖς ὅτι ὁ Κ. Νοέλ πλούσιος κτηματίας ἔμπορουσε πλέον νάχῃ φίλους δύο πτωχοὺς κακόμοιρους σὰν ἐμᾶς, ποῦ ὁ ἓνας τσακίζει χαλίκια ἔς τοὺς δρόμους καὶ ὁ ἄλλος πιάνει ζουλάπια, . . εἰκοσιπέντε τὸ κομμάτι; Γι' αὐτό, ἔλεγα, πρέπει νὰ κάμωμεν ὑπομονή, . . ἀλλὰ δὲν ἔμπορῶ, βλέπεις.

— Οὕτ' ἐγώ, ἀπήντησεν ὁ Γριβέ,

Ὁ Νοέλ ἔσπευσε ν' ἀπομάξῃ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ δραττόμενος τῶν χειρῶν τῶν φίλων του, εἶπεν ἐγκαρδίως:

— Νομίζετε, καλοὶ μου καὶ ἀγαπητοὶ φίλοι, ὅτι εἶνε δυνατόν ποτὲ νὰ περιφρονήσω τὴν φιλίαν σας; Ἡσυχάσατε, . . σὰς ἀγαπῶ ὅσον μὲ ἀγαπᾶτε, καὶ ὅ,τι δῆποτε ἂν συμβῇ, τίποτε δὲν θὰ μᾶς χωρίσῃ. Ἴσως, ἂν ἐγκατασταθῶ εἰς Κλαμεσύ, θὰ εἶν' αἱ σχέσεις μας ὀλιγώτερον συχναί, ἀλλὰ θὰ ἦνε πάντοτε στεναὶ καὶ ἐγκάρδιοι.

Εἶχε δὲ κατορθώσει νὰ τοὺς ἡσυχάσῃ, ὅτε εἰσῆλθεν ἡ Βρανδὲν φέρουσα ἐπιστολήν.

— Θαρῶ, εἶπεν αὕτη δυσθυμῶς, πῶς εἶνε πάλιν ἐκείνου τοῦ Παρισινοῦ, ποῦ σοῦκαμε τόσα καὶ τόσα. Τί καλλίτερα θάκκανες, μοῦ φαίνεται, νὰ τὸν ἄφινες νὰ καπνισθῇ μέσα ἐκεῖ ὅτῃν καμινάδα σὰν χοιρομέρι!

Ὁ Νοέλ ἐπέβαλε σιωπὴν διὰ νεύματος καὶ ἔσπευσε ν' ἀνοίξῃ τὴν ἐπιστολήν, ἥτις περιεῖχε τὰς ὀλίγας αὐτὰς λέξεις:

«Κύριε Νοέλ Αετελιέ,

« Πρὶν ἐγκαταλείψω τὸν τόπον αὐτόν, ἔχω ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ σᾶς ἰδῶ καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ εὐαρεστηθῇτε » νὰ ἔλθετε αὐριον τὸ πρῶτ' εἰς τὸ πρεσβυτέριον τοῦ » Βλινύ, ὅπου θὰ σᾶς περιμένω.

» Ὡς πρὸς πρῶτος.
ΕΚΤΩΡ ΛΟΒΕΔΥ.»

Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς κατέστησε σκεπτικὸν τὸν Νοέλ. Τί ἄλλο ἄρα ἤθελαν ὁ Ἐκτωρ ἢ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ περὶ μονομαχίας σχέδιόν του, ὅπερ τοσοῦτον ἐπιμόνως ἐπεδίωκεν ὁ υἱὸς τοῦ τραπέζιτου. Τοιαύτη ὑπῆρξε καὶ ἡ ἰδέα τοῦ Γριβέ καὶ τοῦ Ῥεβού, οἵτινες ἐνόμισαν ὅτι τὸ γράμμα περιεῖχε νέαν πρόκλησιν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ συνεταράχθησαν. Ἀλλ' ὁ Νοέλ, ἵνα ἀποδείξῃ εἰς αὐτοὺς ὅτι οἱ φόβοι τῶν ἦσαν τοῦλάχιστον πρόωροι, ἀνέγνωσεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐπιστολήν καὶ παρετήρησε συνάμα ὅτι μονομαχία δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γείνη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ σεβασμίου ἐφημερίου τοῦ Βλινύ, ὅστις ἐξένιζε τὸν Ἐκτορα.

— Δὲν ἤξεύρω! εἶπε δυσπίστως ὁ Γριβέ. Μᾶς εἶπετε, κύριε Νοέλ, ὅτι αὐτὸς ὁ Ἐκτωρ ἦτον μηχανικὸς ἐναντίον σας, ὅταν ἠθέλατε νὰ τὸν σώσετε, ἐπάνω εἰς τὸν Πύργον. Δὲν σᾶς γυρεῖ βέβαια διὰ νὰ σᾶς εἰπῇ εὐχαριστῶ.

— Τὸ κάτω κάτω, ἀδιάφορον! ὑπέλαβεν ὁ Νοέλ. Ἄν μὲ φονεύσῃ, ἐλπίζω νὰ εὐρεθῇ καὶ κανεὶς ἄλλος, ἔξω ἀπὸ σᾶς, νὰ μὲ κλαύσῃ. . . Ὅπως δῆποτε, διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, δὲν θὰ στείλω ἀπόψε τὴν ἀπάντησίν μου εἰς τὸν Κύριον Ξ. . . εἰς Κλαμεσύ.

— Τί λέτε, κύριε Νοέλ; ἐφώνησεν ὁ Ἰωάννης. Ἄν ὕστερα ἀπὸ ὅσα ἐγείναν ὁ κύριος Ἐκτωρ ἤθελε καὶ καλὰ νὰ μονομαχήσῃ μαζὺ σας, θὰ εἶνε ὁ χειρότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου! Ὅλοι θὰ σηκωθοῦν ἐναντίον του, καὶ ἡμεῖς οἱ

δύο φθάνομεν νὰ τοῦ βάλωμεν γνῶσι, . . . Αἶ Γριβέ ;

— Τὸν συγυρίζω καὶ μόνος μου ἐγώ, ἐφώνησεν ὁ Γριβέ. Τοῦ πέφτω ἐπάνω μόλις ξεμυτίσῃ, καὶ αὐτὴ τῇ φορᾷ, ἐννοια σου, ἀφίνω τοὺς χωράδας κατὰ μέρος. . . τοῦ πληρώνω ὅ,τι μοῦδῶσε μὲ τόκο καὶ ἐπιτόκια. . . Δὲν πιστεύω αὐτός ὁ Παρισινὸς νὰ σπάῃ δυσκολώτερα ἀπὸ τὰ χαλί-κια τοῦ δρόμου.

Ὁ Νοέλ παρῆστησεν εἰς αὐτοὺς ἐντόνως ὅτι τοιαῦτα τὰ πράγματα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γεί-νωνσι, καὶ ἐπραϋνθήσαν τέλος ἀμφότεροι, κατὰ τὸ φαινόμενον. Πρὶν ἢ ἀποχωρισθῶσιν ὅμως, ἀντήλλαξαν λόγους τινὰς ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ὥσπερ συνεννοοῦμενοι περὶ κοινοῦ σχεδίου.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΛΙΣΤ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ὁ βίος τοῦ Λιστ τεταραγμένος καὶ ποικίλος μέχρι τέλους ἀντικατόπτριζε τὴν ἀτομικότη-τά του. Ἡ ἀνήσυχος ψυχὴ τοῦ παραδόξου τούτου ἀνδρός, ἀκαταπαύστως τὸ ἰδανικὸν θηρεύοντος, ἀνεζήτει αὐτὸ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γυναικός, εἰς τὰ ὕψη τῆς τέχνης, εἰς τὴν μυστηριώδη σκιαύγειαν τῶν ἐκκλησιῶν ἐνόμισεν ὅτι εὗρεν αὐτὸ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς εἰρήνης, ἐν αὐτῇ καταφύγων. Ἀλλὰ ποῖαι τρικυμῖαι προηγέθησαν τῆς γαλήνης ταύτης ! Ποῖα πάλη συνέβαιnen ἐν αὐτῇ εἰς τὰ βάθη τῶν μοναστηρίων ;

Τὸν ἑαυτὸν του ἄρα γε ἀπέφευγεν ἢ τοὺς ἄλλους ;

Ὅτε ὁ Λιστ ἐγένετο μοναχός, πάπας ἦτο Πίος ὁ Θ'.

Ὁ Πίος ἡγάπα πολὺ τὴν μουσικὴν καὶ διε-τήρει ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν διαπρεπῶν μουσικῶν, ἰδίᾳ δὲ μετὰ τοῦ Ροσσίνι. Ἐθαύμα-ζε καὶ ἡγάπα πολὺ τὸν Λιστ, ὃν ἀπεκάλει «Παλεστρίναν του» καὶ «ἀγαπητὸν υἱὸν του.» Ἡμέραν τινὰ Πίος ὁ Θ' μετέβη πρὸς τὸν Λιστ βιοῦντα ἐν μονῳεὶ ἐν μοναστηρίῳ τινὶ Δομινικανῶν. Ὁ Πάπας ἦτο τεθλιμμένος, ἅμα δὲ τῇ εἰσόδῳ του εἶπεν εἰς τὸν Λιστ ὅτι ἤρχετο ἐπι-τηδες ὅπως διασκεδάσῃ τὴν θλίψιν του, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ μουσουρήσῃ τι ἐξ ὑπο-γείου. Ὁ Πάπας ἤρσκετο εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς μουσικῆς δισχυρίζομενος ὅτι ἡ πρωτοτυ-πία καὶ ἡ ἀτομικότης τοῦ καλλιτέχνου δει-κνύονται καταφανέστερον ὅταν τίποτε δὲν παρα-κωλύῃ τὴν ἐλευθέραν τῶν ψυχικῶν συναίσθη-μάτων ἑκφάνσιν.

«Ἐπαιζα λοιπὸν ὅ,τι μὲ ὑπεγόρευεν ἡ φαν-τασία μου, ἔλεγεν ὁ Λιστ. Ἴσως ἐπέδρα εὐ-

νοϊκῶς καὶ ἡ εὐμένεια τοῦ ἀκροατηρίου μου, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἐπαινέσω ἑμαυτὸν, ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης ἦτο βαθέως συγκεκινημένη, ὅτε δ' ἔπαυσα παίζων μοὶ εἶπε πρᾶγμα τι ἱκανῶς περίεργον : «Ἡ δικαιοσύνη, ἀγαπητέ μοι Παλεστρίνα, πρέπει νὰ χρησιμο-ποιήσῃ τὴν μουσικὴν σας, διὰ νὰ φέρῃ εἰς με-ταμέλειαν τοὺς ἐκτραχυνθέντας ἐγκληματίας. Εἶμαι βέβαιος ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν θ' ἀντιστῇ εἰς τὴν δύναμίν της, καὶ δὲν ἀπέχει πολὺ ἡ ἡμέρα, ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ τῶν φιλανθρώπων ἰδεῶν, καθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι θὰ μεταχειρισθῶσι τοιαῦ-τα ψυχικὰ μέσα ὅπως μαλᾶξωσι κακούργους καὶ πεπωρωμένους ψυχάς.»

Ὅπως κατανοήσωμεν ὅλην τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου τοῦ Λιστ πρέπει νὰ ἀναμνησθῶμεν τῶν λόγων, οὓς ὁ Βάγνερ εἶπε κατὰ συμπόσιόν τι ἐν Βαίρουτ τῷ 1882 μετὰ τὰς μεγάλας παρα-στάσεις τοῦ *Πάρισιαλ*. Ἐν τινι προπόσει ὑπὲρ τοῦ Λιστ ὁ Βάγνερ ἐδήλωσε διαρρήδην τὴν με-γάλην εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν οὐγγρον με-λοποιὸν διὰ τὴν ἀρωγὴν καὶ ὑποστήριξιν ἣν παρέσχεν αὐτῷ. «Σήμερον, εἶπεν, ὅτε διὰ τῆς βοηθείας τῶν παρόντων ἐδῶ ἐξόχων καλλιτε-χνῶν δύναμαι νὰ θεωρήσω μετὰ χαρᾶς καὶ εὐ-αρεσκείας τετελεσμένον τὸ ἔργον μου, νομίζω καθήκόν μου νὰ εἴπω ποῖαν ἐπίδρασιν ἥσκησεν ὁ μοναδικὸς καὶ ἐξαιρετικὸς οὗτος ἀνὴρ ἐπὶ τοῦ καλλιτεχνικοῦ σταδίου μου. Καθ' οὓς χρόνους ἀπεδιωκόμενην καὶ ὑβριζόμεν ὑπὸ τῆς Γερμα-νίας, ὁ Λιστ ἦλθε πρὸς με, ὁ Λιστ ὅστις εἶχεν ἀντλήσει ἐκ τῶν μυχιαϊτάτων τῆς ψυχῆς του τὴν παντελὴ κατανόησιν ἐμοῦ τε καὶ τοῦ ἔρ-γου μου. Μοὶ εἶπε : «Καλλιτέχνα, ἔχω πίστιν εἰς σέ !» καὶ ἐγένετο ἡ γέφυρα ἡ μεταγαγοῦσά με ἀπὸ ἐνὸς κόσμου εἰς ἕτερον, ἐκ τοῦ ἐσωτερι-κοῦ κόσμου, ἐν ᾧ ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως ἤμην ἐγκλεισμένος, εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ ὁποίου ὁ δημιουργὸς καλλι-τέχνης κατ' ἀνάγκην ἐξαρτᾶται. Καθ' ἣν ἐπο-χὴν πᾶσα χεὶρ, πᾶσα φωνή, ἦτο ἐναντίον ἐμοῦ, ὁ ἀνὴρ οὗτος μὲ ἀνύψωσε, μὲ ἐνεθάρρυνεν, ὅσον οὐδεὶς ἄλλος.

«Ὁ θριαμβεῦν Βάγνερ, ὁ φίλος τοῦ βασι-λέως τῆς Βαυαρίας, δὲν ὠμοίαζε διόλου, ἔλε-γεν ὁ Λιστ, πρὸς τὸν Βάγνερ ὅστις ἦλθε καὶ ἔ-κρουσε τὴν θύραν μου ἐν Βεῖμάρη. Τότε ἦτο ψυχὴ ἐν ἀγωνίᾳ, Χριστοφόρος Κολόμβος ἀπελ-πὶς, ὅστις εἶχεν ἴδῃ, εἶχε ψηλαφήσῃ τὸν νέον ἐ-κεῖνον κόσμον, εἰς ὃν οὐδεὶς ᾔθελε νὰ πιστεύσῃ. Ἐνέκλειε θησαυροὺς ἐντός τῆς κεφαλῆς του καὶ τὸν ἐθεώρουν παράφρονα. . . Εἶχε μεταδοτι-κὴν τὴν ἐμπνευσιν, ἡδύνατο νὰ φανκτιζῇ τοὺς περὶ αὐτόν. Εἶχε γεννηθῇ μεταρρυθμιστής.»